EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 8.5.2026
COM(2026) 196 final

# MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

## Stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het migratie- en asielpact

## 1. INLEIDING

Het **migratie- en asielpact**[1] is een belangrijke stap in de ontwikkeling van een brede aanpak van migratie, asiel, grensbeheer en integratie. Het biedt een solide basis voor een eerlijke, krachtige en effectievere aanpak van migratie en asiel in de Unie op basis van een evenwichtig systeem van solidariteit en verantwoordelijkheid. Na een overgangsperiode van twee jaar aansluitend op de inwerkingtreding ervan zal het pact op 12 juni 2026 volledig van kracht worden, waarmee een nieuwe fase in het Europese migratiebeheer wordt ingeluid. Er is veel werk verricht om zowel de EU- als de nationale systemen gebruiksklaar te maken. De lidstaten, de Commissie en de EU-agentschappen hebben op basis van het gemeenschappelijk uitvoeringsplan[2] nauw samengewerkt aan de vertaling van het nieuwe wetgevingskader in een operationele realiteit om migratie binnen de Unie doeltreffend te beheren, te zorgen voor paraatheid en veerkracht in een steeds complexere geopolitieke context, en een evenwicht te vinden tussen solidariteit en een eerlijke verdeling van de verantwoordelijkheid.

In deze mededeling wordt de **stand van zaken met betrekking tot de uitvoering** van het pact beschreven, waarbij wordt ingezoomd op de voortgang sinds november 2025[3] en op het identificeren van belangrijke gebieden voor verdere maatregelen voorafgaand aan de datum van toepassing van het pact in juni. Deze derde actualisering komt tegemoet aan de eis[4] uit hoofde van de verordening betreffende migratie- en asielbeheer om het Europees Parlement en de Raad regelmatig op de hoogte te brengen van de voortgang die is geboekt met de uitvoering van het pact.

Met het pact **wordt het Europees migratie- en asielstelsel herzien**. Dit vereist een aanzienlijke juridische en operationele transformatie in combinatie met aanhoudende politieke inzet. De overgangsperiode van twee jaar weerspiegelt de omvang en complexiteit van deze reeks hervormingen: een systeem dat berust op tien onderling verband houdende wetgevingshandelingen die elk een gecoördineerde en geïntegreerde uitvoering door de nationale autoriteiten, EU-instellingen en -agentschappen vereisen, alsook aanpassing van binnenlandse wetten, administratieve procedures en operationele protocollen.

Over het geheel bezien is er in de afgelopen jaren **aanzienlijke vooruitgang geboekt** met de uitvoering van dit omvangrijke en complexe kader. Meer in het bijzonder liggen veel lidstaten sinds mei 2026 op schema om hun nationale wetgeving aan te passen en de verplichte screening en grensprocedures op te zetten en te organiseren, onder meer door het instellen van onafhankelijke controlemechanismen en het bereiken van voldoende opvangcapaciteit. Een aantal lidstaten heeft ook belangrijke stappen gezet om achterstanden en vertragingen in de asielprocedures terug te dringen, onder meer door de capaciteit te vergroten en passende

[1] https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum/legislative-files-nutshell_nl.
[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1776165824453&uri=CELEX%3A52024DC0251.
[3] Eerste verslag over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het pact, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1776165712928&uri=CELEX%3A52025DC0319; tweede verslag: bijlage I bij COM/2025/795 final.
[4] Artikel 84, lid 3, van Verordening (EU) 2024/1351 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende asiel- en migratiebeheer, tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2021/1147 en (EU) 2021/1060 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 604/2013.

opleiding aan te bieden, en heeft zich ingespannen om juridisch advies aan te bieden en af te stemmen op het werk van de rechtsstelsels. De lidstaten hebben ook voortgang geboekt met het versterken van hun capaciteit om ervoor te zorgen dat ze de verantwoordelijkheid doeltreffend kunnen overdragen aan de lidstaat die verantwoordelijk is voor een asielverzoek, en om uitvoering te geven aan solidariteitstoezeggingen.

Daarnaast zijn er belangrijke stappen gezet om **het kader van het pact verder te operationaliseren, te versterken en aan te vullen**. Deze stappen omvatten de vaststelling van de eerste solidariteitspool in het kader van de jaarlijkse cyclus inzake migratiebeheer[5], die momenteel wordt geoperationaliseerd, waarbij de EU-solidariteitscoördinator interactie en samenwerking tussen de lidstaten bevordert om een evenwichtige en doeltreffende uitvoering te verwezenlijken, de vaststelling van de uitvoeringsverordening tot toepassing van de verordening betreffende asiel- en migratiebeheer[6] om voortgang te boeken met de hervorming van de Dublinregels, of de voltooiing van de strategische programmering van de 3 miljard EUR aan EU-middelen ter ondersteuning van de uitvoering van het pact en de opvang van ontheemden uit Oekraïne[7]. Daarnaast zijn de gewijzigde regels inzake veilige derde landen en de eerste EU-lijst van veilige landen van herkomst in werking getreden en zijn er onderhandelingen gaande over het voorstel voor een terugkeerverordening[8] om snel overeenstemming te bereiken over het ontbrekende stukje van het pact.

Tegelijkertijd **zijn er verdere inspanningen nodig om de resterende lacunes te dichten**. De gereedheid varieert per lidstaat omdat de lidstaten te maken hebben met verschillende uitdagingen. De lidstaten moeten dringend alle noodzakelijke maatregelen nemen om alle bouwstenen verder te verwezenlijken, waarbij ze zich in de eerste plaats op de belangrijkste aspecten moeten richten. De lidstaten moeten er met name voor zorgen dat hun nationale wetgeving op tijd is aangepast, dat de kernfunctionaliteiten van Eurodac[9], de centrale biometrische database die aan het pact ten grondslag ligt, worden getest en volledig worden ingevoerd, en dat aanbestedingsprocessen en de bouw van faciliteiten op de voor screening en de grensprocedures aangewezen locaties worden versneld. In dat verband moeten de lidstaten ervoor zorgen dat zij tijdig over voldoende capaciteit voor screening en de grensprocedures beschikken, onder meer door middel van maatregelen om onderduiking en secundaire bewegingen doeltreffend te voorkomen, en moeten zij de samenwerking met derde landen op het gebied van de overname van mensen die onderworpen zijn aan de terugkeergrensprocedure opschalen. Daarnaast moeten de voorbereidende stappen voor een doeltreffende toepassing van de verantwoordelijkheidsregels en voor overdrachten worden versneld en moeten de nieuwe juridische waarborgen en garanties, waaronder het mechanisme voor het houden van toezicht

[5] Uitvoeringsbesluit (EU) 2025/2642 van de Raad van 19 december 2025 tot vaststelling van de jaarlijkse solidariteitspool voor 2026.
[6] Uitvoeringsverordening (EU) 2025/2055 van de Commissie van 2 oktober 2025 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor Verordening (EU) 2024/1351 van het Europees Parlement en de Raad betreffende asiel- en migratiebeheer en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1560/2003 van de Commissie.
[7] https://home-affairs.ec.europa.eu/news/european-commission-provides-additional-eur-3-billion-support-migration-and-asylum-management-2025-05-12_en.
[8] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A52025PC0101.
[9] Verordening (EU) 2024/1358 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende de totstandbrenging van "Eurodac" voor de vergelijking van biometrische gegevens.

op de grondrechten, op tijd worden ingevoerd. Ondertussen gaan de werkzaamheden voor de operationalisering van het solidariteitsmechanisme door.

Naast de uitvoering van het pact levert de alomvattende aanpak van het asiel- en migratiebeheer en onze aanhoudende inspanningen op het gebied van migratiediplomatie met derde landen al **goede resultaten** op. De illegale grensoverschrijdingen aan de buitengrenzen van de EU zijn in 2025 met 26 % gedaald ten opzichte van 2024. Het aantal mensen dat is ontdekt bij een poging de grens illegaal over te steken, is sinds 2021 nog niet zo klein geweest. Dit alles is het gevolg van beleidswijzigingen van de Unie en de lidstaten, toenemende onderlinge afstemming tussen de lidstaten en versterkte samenwerking met partnerlanden langs de belangrijkste migratieroutes.

Voortbouwend op deze dynamiek worden in de Europese strategie voor asiel- en migratiebeheer[10] de **doelstellingen voor de komende jaren** uiteengezet: illegale migratie voorkomen en het bedrijfsmodel van criminele smokkelnetwerken ontwrichten, mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en vervolging beschermen en daarbij misbruik van het asielstelsel voorkomen, en talent aanmoedigen om naar de Unie te komen om het concurrentievermogen van onze economie te vergroten. Het waarborgen van een solide, rechtvaardig en doeltreffend systeem voor asiel- en migratiebeheer, dat is gebaseerd op het pact en dat zich kan aanpassen aan en inspelen op geopolitieke ontwikkelingen, blijft een prioriteit.

Daartoe dringt de Commissie **er bij alle lidstaten op aan om hun inspanningen voor een tijdige uitvoering van het pact verder op te voeren**. Daarbij is het belangrijk dat de lidstaten met lokale en regionale overheidsinstanties, sociale partners, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden samenwerken en deze erbij betrekken, gebruikmakend van alle op EU- en nationaal niveau beschikbare middelen. De Commissie blijft in contact met de lidstaten om de resterende lacunes aan te pakken en staat klaar om de noodzakelijke ondersteuning te blijven bieden.

De toepassing van het pact is een belangrijke stap. Het proces is daarmee echter niet ten einde. **Ook na juni zullen er aanhoudende inspanningen moeten worden verricht** om het nieuwe Europese migratiebeheersysteem te operationaliseren.

[10] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52026DC0045https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52026DC0045.

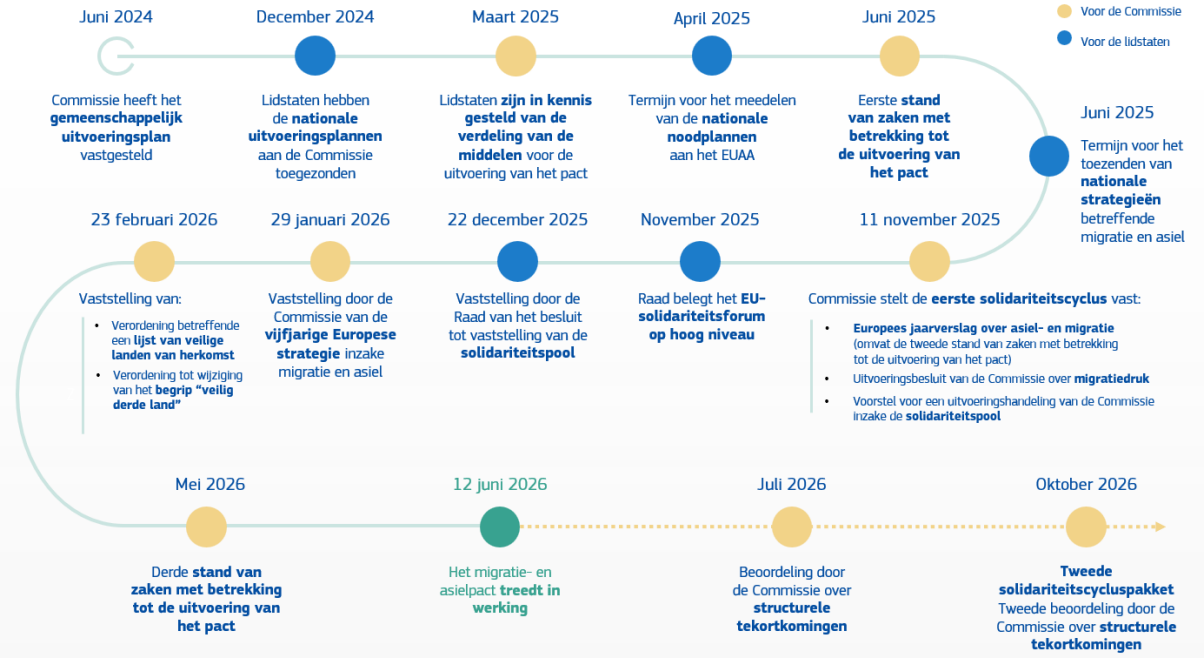


## 2. RESULTATEN OP UNIENIVEAU

Naast de Europese strategie voor asiel- en migratiebeheer zijn er in februari **belangrijke wetgevingsinitiatieven** aangenomen en in werking getreden die deel uitmaken van de alomvattende aanpak en gericht zijn op de voltooiing en aanvulling van het pact.

De **herziene regels inzake veilige derde landen**[11] maken het voor de lidstaten gemakkelijker om een asielverzoek niet-ontvankelijk te verklaren als verzoekers doeltreffende bescherming zouden kunnen krijgen in een derde land dat veilig voor hen is en waar hun verzoeken om bescherming in behandeling zouden worden genomen. Dit zou de druk op de nationale asielstelsels verder moeten verlichten en de prikkels voor illegale migratie moeten verminderen, met behoud van juridische waarborgen en met volledige inachtneming van de grondrechten. De nieuwe **EU-lijst van veilige landen van herkomst**[12] bevordert een meer uniforme aanpak in de lidstaten bij de behandeling van verzoeken die waarschijnlijk ongegrond zijn, waardoor die verzoeken door middel van versnelde of grensprocedures sneller en doeltreffender kunnen worden afgehandeld.

Gedurende de afgelopen maanden **heeft de Commissie de inspanningen van de lidstaten** om hun nationale rechtskaders aan te passen steeds gesteund. Er vond coördinatie plaats, met name via het Strategisch Comité immigratie, grenzen en asiel (Scifa) en bilaterale dialogen van de Commissie met de lidstaten. Het solidariteitsforum blijft het belangrijkste forum voor de uitvoering van de solidariteitspool tot het EU-solidariteitsforum op technisch niveau in juni 2026 zijn werkzaamheden kan aanvangen. De bestaande contactcomités en

[11] Verordening (EU) 2026/463 van het Europees Parlement en de Raad van 24 februari 2026 tot wijziging van Verordening (EU) 2024/1348 wat betreft de toepassing van het begrip "veilig derde land".
[12] Verordening (EU) 2026/464 van het Europees Parlement en de Raad van 24 februari 2026 tot wijziging van Verordening (EU) 2024/1348 wat betreft de vaststelling van een lijst van veilige landen van herkomst op het niveau van de Unie, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ%3AL_202600464.

deskundigengroepen zijn doorgegaan met het bespreken van en het bieden van richtsnoeren over het rechtskader, vaak via gezamenlijke vergaderingen van verschillende groepen om synergieën in de verschillende wetgevingsinstrumenten in kaart te brengen en dubbel werk te voorkomen.

De Commissie wisselt regelmatig informatie uit met het **Europees Parlement**, met name met de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE) en de werkgroep Asiel — Uitvoering van het pact en het gemeenschappelijk Europees asielstelsel.

Samenwerking met **maatschappelijke organisaties** vindt plaats in verschillende fora, waaronder het Europees Migratieforum (in november 2025 vond er een vergadering plaats) en bilaterale uitwisselingen. Samenwerking met **rechterlijke** netwerken omvatte samenwerking met de Europese netwerken van Raden voor de rechtspraak (ENCJ) op het gebied van de grensprocedures om vast te stellen hoe nationale rechtbanken kunnen worden ondersteund bij de bij het pact ingevoerde procedurele wijzigingen.

De **EU-agentschappen**, met name het Asielagentschap van de Europese Unie (EUAA), eu-LISA, Frontex, Europol en het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA), blijven nauw met de Commissie en de lidstaten samenwerken om het hervormingsproces te ondersteunen. Ze liggen op koers wat betreft de voorbereiding van de vereiste richtsnoeren, modelformulieren en opleidingsmaterialen, overeenkomstig het gemeenschappelijk uitvoeringsplan. De agentschappen blijven de lidstaten op verzoek ook hulp op maat bieden bij de aanpak van nieuwe en zich ontwikkelende uitdagingen[13]. Na de proefprojecten van het EUAA in Estland en Nederland ter voorbereiding op de uitvoering van het nieuwe mechanisme voor de monitoring van de technische en operationele toepassing van het asielacquis in alle lidstaten zal in juni 2026 een herziening van de monitoringmethodiek worden afgerond en zullen de eerste drie lidstaten in de tweede helft van 2026 worden gemonitord[14].

De Commissie blijft de lidstaten ook via het **instrument voor technische ondersteuning (TSI)** ondersteunen. Dit instrument ondersteunt acht lidstaten[15] om in samenwerking met het Internationaal Centrum voor de ontwikkeling van het migratiebeleid (ICMPD) en de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) specifieke, in hun nationale uitvoeringsplannen beschreven hervormingen uit te voeren. Sommige van deze lidstaten houden zich ook bezig met intercollegiaal leren via een praktijkgemeenschap, die onder meer thematische workshops en praktische uitwisselingen omvat[16], wordt opgezet met de steun van het IOM en wordt versterkt door de ad-hocdeelname van sommige EU-agentschappen.

[13] Meer informatie over de ondersteuning door de agentschappen is te vinden in de desbetreffende onderdelen. Daarnaast ondersteunt het EUAA momenteel twaalf lidstaten op basis van gezamenlijke operationele plannen, heeft Frontex 36 gezamenlijke operaties met lidstaten en nabuurschapslanden en geeft eu-LISA leiding aan de herziening van Eurodac.

[14] Slowakije, Malta en Bulgarije.

[15] België, Tsjechië, Estland, Ierland, Griekenland, Italië, Roemenië en Slowakije.

[16] De lidstaten delen instrumenten, modelformulieren, werkstromen en ervaringen om gemeenschappelijke uitdagingen aan te pakken en convergentie van benaderingen te bevorderen. Daarbij ging onder meer over de screeningverordening, de uitvoering van kwetsbaarheidsbeoordelingen en juridisch advies.

## 3. OPERATIONALISERING VAN DE BOUWSTENEN — VOORTGANGSRAPPORTAGE

Ondersteund door het werk in de contactcomités van de Commissie, die verdere richtsnoeren blijven ontwikkelen en helpen bij informatieverzoeken, wordt momenteel de noodzakelijke **nationale wetgeving ingevoerd**. In ten minste elf lidstaten bevindt de ontwerpwetgeving zich in de parlementaire procedure[17] en de meeste andere lidstaten leggen momenteel de laatste hand aan de noodzakelijke voorstellen[18]. Vijf lidstaten hebben het grootste deel van de relevante nationale wetgeving al vastgesteld[19].

Op basis van de in de nationale uitvoeringsplannen vastgestelde behoeften is **de strategische programmering van de 3 miljard EUR** die aan de uitvoering van het pact is toegewezen, voor 26 lidstaten voltooid[20]. Dankzij dit proces konden de uitdagingen waarmee de lidstaten worden geconfronteerd worden beoordeeld, waardoor de toegevoegde waarde van EU-fondsen ter aanvulling van bestaande EU-financiering uit nationale programma's en nationale begrotingen gemaximaliseerd kon worden. In april 2026 zijn de meeste gerelateerde programmawijzigingen aangenomen[21], terwijl het proces voor de resterende wijzigingen gaande is[22].

### Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen

Het is van cruciaal belang dat de lidstaten **de noodzakelijke juridische aanpassingen afronden** en dat de lidstaten die nog bezig zijn met het opstellen van de noodzakelijke wetgevingskaders, met spoed voortgang boeken.

De Commissie zal toezicht houden op het **gebruik van EU-middelen** voor het pact, onder meer door middel van prestatie-evaluatievergaderingen voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF) en het instrument voor grensbeheer en visumbeleid (BMVI). De Commissie en de lidstaten zullen de algemene prestaties van de programma's in de tweede helft van 2026 evalueren op basis van financiële gegevens over de absorptie van de fondsen en op basis van operationele gegevens over de voortgang met de verwezenlijking van de overeengekomen doelstellingen. Een deel van de begroting van de thematische faciliteit van het AMIF voor 2026-2027 kan, op basis van behoeften die tijdens de continue uitwisseling van informatie over de uitvoering van het pact zijn vastgesteld, worden ingezet om de lidstaten verder te ondersteunen, rekening houdend met andere prioriteiten. Er moeten EU-middelen worden aangewend voor de aanpak van problemen in gebieden die van cruciaal belang zijn voor de uitvoering van het pact of die in een gegeven lidstaat met voorrang moeten worden aangepakt vanwege het mogelijke effect ervan op de paraatheid.

[17] Oostenrijk, Kroatië, Denemarken, Estland, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Finland en Roemenië.
[18] België, Letland, Litouwen, Spanje en Zweden leggen de laatste hand aan de ontwerpmaatregelen of hebben deze voltooid. Hoewel Denemarken niet gebonden is bij de asielprocedureverordening, zal zijn nieuwe rechtskader de mogelijkheid omvatten om de asielgrensprocedure indien nodig toch te activeren.
[19] Cyprus, Duitsland, Ierland, Slowakije en Tsjechië.
[20] Hongarije heeft nog niet verzocht om de toegewezen pactgerelateerde toewijzingen.
[21] Bulgarije, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk (BMVI), Griekenland, Italië, Kroatië, Letland (AMIF), Litouwen, Malta, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië en Zweden.
[22] Cyprus, België, Luxemburg, Letland (BMVI), Polen, Denemarken (BMVI) en Frankrijk (AMIF). De geassocieerde Schengenlanden voeren, met het oog op de indiening van een gewijzigd programma vóór 12 juni 2026, een specifieke strategische dialoog in het kader van het pact.

### 3.1. BOUWSTEEN 1 — EURODAC

Een goede werking van Eurodac is van essentieel belang voor de operationalisering van het pact. **De lidstaten moeten nauw met de Commissie en eu-LISA blijven samenwerken** om de uitvoering te coördineren en, indien nodig, onverwijld richtsnoeren te vragen en te ontvangen.

Sinds medio april 2026 hebben elf lidstaten gemeld dat zij volledig op koers lagen om vanaf juni binnen het nieuwe Eurodac-systeem te gaan werken[23]. 16 lidstaten hebben gemeld dat ze nog met verschillende uitdagingen te maken hebben, maar ze verwachten de openstaande kwesties op tijd te kunnen oplossen[24]. De belangrijkste uitdagingen waarmee de lidstaten te maken hebben, zijn vertragingen in nationale aanbestedingsprocedures, waarbij elf lidstaten hebben verklaard dat ze gebruik zullen maken van de door eu-LISA ontwikkelde gecentraliseerde oplossing[25].

De testcampagne van het nieuwe systeem, waarbij de lidstaten en eu-LISA betrokken zijn, vordert gestaag. Zoals verwacht, geven de testresultaten aan waar wijzigingen moeten worden aangebracht in de technologische configuraties op nationaal niveau. Om de lacunes te dichten, zijn gecoördineerde inspanningen op nationaal niveau met de hulp van eu-LISA vereist. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, wordt door eu-LISA regelmatig feedback op schriftelijke vragen gegeven en worden er vergaderingen met de Commissie en andere belanghebbenden georganiseerd.

De lidstaten hebben zich verbonden aan een reeks mijlpalen voor het testen van de technische overeenstemming van hun uitvoering alsook voor het testen van hun bedrijfsprocessen. Tijdens de 62e vergadering van de raad van bestuur van eu-LISA op 18 maart is bevestigd dat veel lidstaten over het geheel bezien goede vorderingen hadden gemaakt en is de planning voor de inwerkingtreding in juni 2026 goedgekeurd. Tegelijkertijd moeten sommige lidstaten hun inspanningen nog opvoeren nadat ze niet hebben voldaan aan de overeengekomen mijlpaal van 15 april. Sinds 24 april hebben 19 lidstaten hun conformiteitstest voltooid[26]. De resterende lidstaten moeten deze tests snel afronden. Lidstaten die een hybride methode voor de uitvoering gebruiken[27], moeten gebruikmaken van de alternatieve optie indien problemen met hun nationale uitvoering aanhouden. Wat het testen van het bedrijfsproces betreft, moeten de lidstaten zo spoedig mogelijk aantonen dat de testresultaten voor alle kritieke bedrijfsprocessen

[23] België, Bulgarije, Cyprus, Griekenland, Kroatië, Malta, Roemenië, Slovenië, Spanje, Tsjechië en Zweden.
[24] Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Hongarije, Ierland, Italië, Litouwen, Letland, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal en Slowakije.
[25] De gecentraliseerde oplossing, die de lidstaten in staat stelt de Eurodac-operaties via een web-gebruikersinterface (WUI) uit te voeren, is de alternatieve optie voor lidstaten die moeilijkheden ondervinden bij de nationale uitvoering.
[26] België, Bulgarije, Cyprus, Estland, Finland, Ierland, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Slovenië, Spanje, Tsjechië en Zweden.
[27] De lidstaten kunnen de Eurodac-verordening uitvoeren door hun nationale systemen op basis van het Eurodac Interface Control Document aan te passen, wat een geautomatiseerde interactie (tussen de systemen) tussen de nationale en centrale Eurodac-systemen mogelijk maakt, of door gebruik te maken van de door eu-LISA ontwikkelde WUI, die eindgebruikers in staat stelt om operaties via de interface zelf uit te voeren en die de noodzaak van nationale uitvoering vermindert. Hybride uitvoering verwijst naar het gebruik van interactie tussen systemen voor de meest veeleisende operaties (bv. de overdracht van nieuwe datasets), terwijl de WUI wordt gebruikt voor minder veeleisende operaties.

voldoende waren; de negen lidstaten die hier nog niet mee begonnen zijn, moeten dit met spoed doen[28].

Zowel de uitvoeringshandeling van de Commissie inzake systeemoverschrijdende statistieken[29] als op één na alle door de Commissie vast te stellen wijzigingen van niet-wetgevingshandelingen ter ondersteuning van het interoperabiliteitskader tussen EU-informatiesystemen, zijn aangenomen[30]. Dit maakt ook het gebruik van Eurodac door het Europees reisinformatie en -autorisatiesysteem (Etias) mogelijk, wanneer dat eind 2026 eenmaal operationeel is.

Eu-LISA blijft binnen een krap tijdschema leveren. Dankzij haar werk is het centrale Eurodac-systeem nu gereed om alle vereiste functionaliteiten te verwerken[31]. Eu-LISA heeft Eurodac ook met succes in het interoperabiliteitskader geïntegreerd, waardoor het systeem verbonden is met het gemeenschappelijk identiteitsregister, het Europees zoekportaal en de gezamenlijke dienst voor biometrische matching.

**Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen**

In de komende maanden moet de nadruk liggen op het testen van Eurodac en het opleiden van personeel. Eu-LISA heeft meerdere speciale workshops over het uitvoeren van tests en de functionaliteiten van de web-gebruikersinterface gehouden. Europol en de autoriteiten van lidstaten die het recht hebben om Eurodac in te zien, moeten investeren in passende opleidingen en hun operationele procedures dienovereenkomstig testen. Om ervoor te zorgen dat de werkzaamheden met succes van start gaan, is het van cruciaal belang om tijdig IT-oplossingen en bijbehorende hardware (bv. machines van Eurodac) te leveren[32].

Lidstaten die gekozen hebben voor een hybride uitvoeringsmethode maar het risico op vertragingen lopen, moeten zorgen voor operationele paraatheid op basis van de centrale oplossing en moeten de nodige tests uitvoeren.

### 3.2. BOUWSTEEN 2 — EEN NIEUW SYSTEEM VOOR HET BEHEER VAN MIGRATIESTROMEN AAN DE BUITENGRENZEN VAN DE UNIE

Het aantal lidstaten dat reeds nu of binnen korte tijd beschikt over zowel de opvangfaciliteiten als de personele middelen om te zorgen voor **voldoende capaciteit voor de grensprocedures,**

[28] Denemarken, Frankrijk, Hongarije, Kroatië, Letland, Malta, Nederland, Portugal en Slowakije.
[29] Uitvoeringsbesluit (EU) 2026/533 van de Commissie van 11 maart 2026 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor Verordening (EU) 2024/1358 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de inhoud van de maandelijkse systeemoverschrijdende statistieken die gebaseerd worden op gegevens uit Eurodac, het visuminformatiesysteem, het Europees reisinformatie- en -autorisatiesysteem en het inreis-uitreissysteem overeenkomstig artikel 12, lid 3, van die verordening.
[30] Vanwege besprekingen over een nieuwe leveringstermijn voor het herziene visuminformatiesysteem (VIS) wordt de handeling tot afstemming tussen gegevens van het VIS en van Eurodac uitgesteld.
[31] Gezien het uitdagende tijdschema hebben de Commissie en eu-LISA overeenstemming bereikt over welke functionaliteiten strikt noodzakelijk in juni ingevoerd moeten zijn. Andere functionaliteiten zullen aan het eind van het jaar volgen.
[32] Lidstaten waar overheidsopdrachten in verband met Eurodac gaande zijn en die over het algemeen op koers liggen, zijn onder meer België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Ierland, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Oostenrijk Slovenië en Spanje. Frankrijk en Slowakije hebben dit proces voltooid.

**is** sinds de laatste actualisering **gestegen** tot 15[33]; de resterende elf lidstaten[34] moeten hun inspanningen om over voldoende capaciteit te beschikken dringend opvoeren. Sommige lidstaten moesten tijdelijke (tussentijdse) oplossingen vinden terwijl nieuwe faciliteiten zoals multifunctionele centra in aanbouw waren[35]. Bestaande locaties worden gerenoveerd om te voldoen aan uit hoofde van het pact vereiste normen en in sommige lidstaten worden regelingen getroffen om onderduiking te voorkomen[36]. De locaties waar de lidstaten de grensprocedures uitvoeren, moesten vóór medio april 2026 bij de Commissie worden aangemeld: tot 4 mei hebben 17 lidstaten die locaties aan de Commissie meegedeeld[37]. Om op de nieuwe termijnen voor de grensprocedures te anticiperen, hebben sommige lidstaten termijnen voor de rechtbanken ingevoerd en/of geprobeerd de capaciteit van de rechtbanken te vergroten om knelpunten in de beroepsfase te voorkomen. Maatregelen omvatten het vergroten van de personele middelen en de technische infrastructuur, waaronder voorzieningen voor gesprekken op afstand[38]. Andere voorbereidende maatregelen omvatten het opstellen of actualiseren van standaard operationele procedures en richtsnoeren, het digitaliseren van procedures en het opzetten van gemeenschappelijke dossierbeheersystemen[39].

De Commissie is bezig met het actualiseren van het ontwerpdocument met richtsnoeren voor de grensprocedures voor asiel en terugkeer op basis van besprekingen met nationale deskundigen, grenswachters, asielambtenaren en medewerkers belast met terugkeerzaken. In de nieuwe Practical Guide on the Asylum Border Procedure van het EUAA, die in maart 2026 door de raad van bestuur van EUAA is vastgesteld[40], worden de belangrijkste praktische elementen voor een doeltreffende grensprocedure beschreven.

De meeste lidstaten boeken goede voortgang met het opstellen en organiseren van de verplichte **screening**[41]. Ongeveer twee derde van de lidstaten heeft de bevoegde screeningautoriteiten vóór de deadline van 12 juni op de hoogte gesteld[42]. Veel lidstaten zijn al bezig met het opleiden van personeel of leggen de laatste hand aan de planning van opleidingen, vaak met steun van

[33] België, Cyprus, Finland, Frankrijk, Ierland, Kroatië, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk Portugal, Slowakije, Tsjechië en Zweden.
[34] Bulgarije, Duitsland, Estland, Griekenland, Hongarije, Italië, Letland, Polen, Roemenië en Slovenië.
[35] Bv. onder meer Estland, Letland.
[36] Bv. Estland, Letland, Litouwen, Oostenrijk, Spanje en Italië.
[37] België, Bulgarije, Cyprus, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Nederland, Roemenië, Slowakije, Spanje en Zweden.
[38] Kroatië en Nederland hebben nieuwe wetgeving tot vaststelling van termijnen voor de rechterlijke macht ingevoerd. België en Kroatië hebben geïnvesteerd in capaciteit, zoals nieuw personeel en/of technische infrastructuur. Italië werft aanvullend personeel voor asielcommissies en rechtbanken. Frankrijk heeft de capaciteit versterkt van de hoven van beroep die terugkeerbesluiten toetsen. Cyprus is bezig met het versterken van de administratieve rechtbank voor internationale bescherming met vier rechters.
[39] Lidstaten die richtsnoeren en operationele procedures hebben bijgewerkt: Estland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Kroatië, Litouwen, Malta, Oostenrijk en Spanje. Lidstaten die maatregelen hebben genomen om procedures te digitaliseren of gemeenschappelijke dossierbeheersystemen op te zetten: België, Estland, Frankrijk, Italië, Kroatië, Litouwen, Malta, Oostenrijk, Slovenië, Spanje, Tsjechië en Zweden.
[40] https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-asylum-border-procedure.
[41] België, Bulgarije, Cyprus, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Nederland, Oostenrijk, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Tsjechië, Spanje en Zweden liggen op schema om de screening uit te voeren; Italië is gereed voor de toestroom over zee.
[42] België, Bulgarije, Denemarken, Finland, Frankrijk, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Roemenië, Slowakije, Slovenië, Tsjechië, Spanje, IJsland en Zwitserland.

— of gebruikmakend van materiaal van — het EUAA, Frontex en de IOM[43]. Op Lampedusa en Sicilië alsook op de luchthaven van Lissabon en aan de landsgrens van Roemenië hebben screeningproefprojecten plaatsgevonden die georganiseerd waren met de hulp van Frontex, het EUAA en Europol. De Commissie is met het oog op een toekomstige actualisering van het praktisch handboek voor grenswachters bezig met de verdere ontwikkeling van haar richtsnoeren over de uitvoering van de screeningverordening. De door het EUAA en Frontex ontwikkelde opleidingsmodules over screening zijn eind september 2025 aan gebruikers beschikbaar gesteld. Beide agentschappen hebben de inhoud van hun opleiding op elkaar afgestemd om te zorgen voor een geharmoniseerde uitvoering. Frontex heeft een opleiding voor grenswachters ontwikkeld die is afgestemd op nationale situaties. Het EUAA heeft een opleidingsmodule "Introduction to Screening in the Context of International Protection" (Inleiding tot screening in het kader van internationale bescherming) ontwikkeld, die sinds maart 2026 beschikbaar is[44]. De screeningstoolbox[45] die door Frontex en het EUAA is ontwikkeld, vormt een aanvulling op de richtsnoeren van de Commissie en omvat een reeks modelformulieren, richtsnoeren en praktische hulpmiddelen. Op basis van de lessen die zijn getrokken uit de praktijktests in Italië en Roemenië is de definitieve versie van de resultaten van de screeningstoolbox afgerond en aan de lidstaten ter beschikking gesteld, met inbegrip van een operationele checklist voor artsen.

**Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen**

De lidstaten moeten onverwijld in actie komen om te zorgen voor de volledige operationalisering van de screening en grensprocedures. Dit geldt met name voor sommige lidstaten[46] die moeten zorgen voor **voldoende capaciteit**. Hoewel sommige lidstaten gebruikmaken van tussentijdse oplossingen tot de nieuw geplande voorzieningen gereed zijn, is het belangrijk dat deze oplossingen voldoen aan de normen van de nieuwe richtlijn opvangvoorzieningen en dat er voldoende personeel beschikbaar is. Lidstaten die de locaties waar de grensprocedures zullen worden uitgevoerd nog niet bij de Commissie hebben aangemeld, moeten dit met spoed doen[47].

Om het proces aan de buitengrenzen te beheren, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat personen op wie de grensprocedure van toepassing is, het grondgebied van de lidstaat niet betreden maar in de specifieke gebieden blijven. Uit proefevaluaties is gebleken dat er uitdagingen zijn bij het voorkomen van onderduiking, wat leidt tot een situatie waarin niet doeltreffend naar het passende vervolg van de procedure kan worden verwezen. Deze ervaring leert dat **het nemen van doeltreffende maatregelen om onderduiking en secundaire bewegingen te voorkomen** voor de lidstaten een prioriteit moet zijn. De lidstaten moeten de periode van eerste aanhouding door rechtshandhavingsautoriteiten gebruiken voor de uitvoering van screeningscontroles, met name de identiteits- en veiligheidscontroles en de Eurodac-registratie. Daarnaast kunnen de

[43] Dit omvat Oostenrijk, België, Frankrijk, Duitsland, Spanje, Finland, Italië, Slowakije en Tsjechië. In Bulgarije zijn alle opleidingen afgerond.
[44] Meer informatie over de module is te vinden via deze link: https://www.euaa.europa.eu/training-catalogue/introduction-screening-context-international-protection#section14332-1.
[45] Ontwikkeld door Frontex, het EUAA en de Commissie met de steun van Europol en deskundigen uit de lidstaten.
[46] Hongarije, Bulgarije, Duitsland, Griekenland, Letland, Italië, Spanje en Polen.
[47] Griekenland, Hongarije, Luxemburg, Oostenrijk, Polen, Portugal, Slovenië en Tsjechië.

lidstaten, in overeenstemming met de rechtsinstrumenten van het pact, gebruikmaken van de gedifferentieerde toepassing van beperkingen van de bewegingsvrijheid, bewaring en alternatieven voor bewaring om onderduiking doeltreffend te voorkomen, waarbij evenredigheid en eerbiediging van de grondrechten, en waar nodig een herziening, worden gewaarborgd. Om ervoor te zorgen dat grensprocedures werken, moeten derde landen daarnaast hun taak vervullen en voldoen aan de internationale verplichting om eigen onderdanen over te nemen. In het kader van haar betrekkingen op het gebied van migratiediplomatie werkt de EU steeds meer samen met betrokken derde landen. De lidstaten moeten de samenwerking op het gebied van overname opvoeren zodat irreguliere migranten daadwerkelijk worden teruggestuurd voordat de termijn voor de terugkeergrensprocedure vervalt.

Screening en de grensprocedures staan of vallen met een doeltreffende samenwerking van de verschillende belanghebbenden. Verdere voorbereidende werkzaamheden moeten gericht zijn op het scheppen van de voorwaarden voor deze samenwerking, onder meer door middel van elektronische formulieren en nationale dossierbeheersystemen om knelpunten of procedurele lacunes te voorkomen[48]. Regelingen inzake gezondheidscontroles moeten in sommige lidstaten nog worden afgerond[49]. Het is belangrijk dat informatie gedurende de screeningsfase op tijd wordt verstrekt zodat de lidstaten in voorkomend geval regels inzake niet-naleving kunnen toepassen. Screening moet betrekking hebben op alle aankomsten, ook als het aantal aankomsten hoog is: hiertoe moeten de protocollen en richtsnoeren kort zijn en gericht zijn op de belangrijkste aspecten om snelle procedures mogelijk te maken en situaties waarin slechts sommige aankomsten worden gescreend, te vermijden. Deze procedures moeten zoveel mogelijk plaatsvinden tijdens de eerste aanhouding door rechtshandhavingsautoriteiten om onderduiking doeltreffend te voorkomen zonder individuele besluiten over bewaring of beperking van de bewegingsvrijheid te hoeven nemen.

De Commissie onderhoudt nauw contact met alle lidstaten om de resterende uitdagingen aan te pakken. Daarnaast organiseert de Commissie met de hulp van het EUAA en Frontex praktijkgerichte workshops met de lidstaten die hiermee het meest te maken hadden[50]. De workshops zijn afgestemd op de specifieke nationale context van elke lidstaat, op basis van hun geografische en migratiesituatie, verschillende opvangstelsels en bredere nationale institutionele situaties. Door alle nationale autoriteiten en belangrijke belanghebbenden die bij de uitvoering van het pact betrokken zijn, waaronder de rechterlijke macht, bijeen te brengen, beogen de workshops bij te dragen aan het tot stand brengen van een naadloos proces, van de screening via de asielgrensprocedure tot de terugkeergrensprocedure, en behandelen zij alle noodzakelijke technische en operationele aspecten die gerealiseerd moeten worden. Om de coördinatie te vereenvoudigen heeft de Commissie de lidstaten verzocht om vóór juni 2026 nationale contactpunten voor screening en hun nationale screeningautoriteiten aan te wijzen.

Vanaf eind mei zal Eurostat de lijst van landen met een laag percentage erkende verzoeken om internationale bescherming (20 % of minder) op zijn website publiceren, wat een van de

[48] Hiermee samenhangende uitdagingen variëren van het zorgen voor IT-infrastructuur en de ontwikkeling van de formulieren, de aanpak van de voogdij over niet-begeleide minderjarigen, uitstaande aanwijzing van locaties.
[49] Deze omvatten Duitsland, Estland, Slovenië en Spanje.
[50] Bulgarije, Cyprus, Griekenland, Italië, Kroatië en Spanje.

gronden voor de verplichte grensprocedure is. De bevoegde autoriteiten van de lidstaten moeten deze lijst regelmatig raadplegen om de beslissingsautoriteiten en de desbetreffende verzoekers duidelijkheid te bieden, waarbij de gemeenschappelijke toepassing ervan in de gehele Unie wordt bevorderd. In dit verband zullen de EU-delegaties in de betrokken landen ook tijdig informatie ter plaatse verstrekken.

### 3.3. BOUWSTEEN 3 — ANDERS DENKEN OVER OPVANG

De meeste lidstaten zijn bezig met het doorvoeren van gedeeltelijke hervormingen van hun opvangstelsels in reactie op de nieuwe regels, terwijl dit voor enkele lidstaten deel uitmaakt van een meer grootschalige systeemhervorming[51]. Sommige lidstaten geven aan over voldoende opvangcapaciteit[52] te beschikken, en veel lidstaten zijn bezig met de bouw van nieuwe faciliteiten of met de renovatie of herinrichting van bestaande faciliteiten[53]. In verschillende lidstaten wordt gewerkt aan de oprichting van multifunctionele centra[54]; de door het EUAA en de Commissie ontwikkelde modellen en blauwdrukken blijven nuttig voor dit doel[55].

Verschillende lidstaten zetten hun werkzaamheden voor het treffen van verschillende opvangregelingen voor verschillende groepen verzoekers voort. Deze regelingen kunnen nuttig zijn om te voorzien in de behoeften van mensen met kwetsbaarheden[56] of gezinnen en om te voorzien in speciale voorzieningen voor de overdracht van zaken[57].

Het bevorderen van de digitale integratie en connectiviteit van bestaande dossierbeheersystemen, het verbeteren van de gegevensuitwisseling en het vergemakkelijken van de toegang tot informatie voor de betrokken autoriteiten blijft voor vrijwel alle lidstaten een belangrijk aandachtspunt, hoewel de situaties en uitgangspunten verschillen[58]. Veel lidstaten zetten projecten voor de integratie van dossierbeheersystemen na juni 2026 waarschijnlijk voort.

De werkzaamheden in het contactcomité opvang worden voortgezet, waarbij de aandacht gericht is op de omzetting van de richtlijn opvangvoorzieningen van 2024 en de overgang van de richtlijn die momenteel van toepassing is naar de herschikte richtlijn. Dit omvat ook de bepalingen inzake het gebruik van beperkingen van de bewegingsvrijheid, bewaring en alternatieven voor bewaring, die nader zullen worden beschreven in een specifiek document

[51] Portugal, Ierland en Zweden. Zweden schakelt van particuliere logiesverstrekking over naar collectieve centra.
[52] Bv. Tsjechië, Litouwen, Frankrijk, Finland, Spanje, Malta, Slowakije en (continentaal) Griekenland.
[53] Bv. Estland, Italië, Kroatië, Malta, Oostenrijk en Tsjechië. Vertragingen verwacht in Bulgarije, Cyprus, Letland, Slovenië, Slowakije en Portugal.
[54] Bv. Cyprus, Estland, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Oostenrijk, Portugal, Roemenië en Slowakije.
[55] Het EUAA past deze blauwdrukken toe in het kader van steun aan Roemenië.
[56] Bv. Cyprus, Italië, Malta, Slovenië en Zweden.
[57] Bv. België, Cyprus, Duitsland, Nederland, Slovenië en Zweden.
[58] In België, Bulgarije, Finland, Frankrijk, Kroatië, Litouwen, Italië, Malta, Slovenië, Slowakije, Spanje en andere lidstaten wordt gewerkt aan opvanggerelateerde IT-systemen. Hoewel Finland over een geavanceerd systeem beschikt, is met het oog op een gebrek aan IT-deskundigen prioritering van taken vereist. Slovenië zal alle werkzaamheden pas tegen juni 2026 afronden. Andere lidstaten, zoals Spanje, laten weten goede voortgang te boeken. Estland zal de integratie van IT-systemen na juni in het kader van een ander project uitvoeren en zal ervoor zorgen dat alle noodzakelijke interconnectiviteit tegen juni beschikbaar is.

met richtsnoeren. Eén lidstaat heeft vóór de termijn voor omzetting van de richtlijn opvangvoorzieningen in juni al meegedeeld dat de richtlijn volledig is omgezet[59]. Gebruikmakend van de werkzaamheden binnen het EUAA-opvangnetwerk heeft het EUAA in december 2025 een praktische handleiding voor het beheer van een opvangcentrum[60] gepubliceerd. Deze heeft betrekking op belangrijke elementen in verband met het beheer en de organisatie van opvangcentra, waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de eerste fase van opvang en de koppeling met procedurele aspecten. Daarnaast wordt benadrukt dat toegang tot vroege integratiemaatregelen tijdens de opvangfase een belangrijke rol speelt bij het leggen van de basis voor een succesvolle latere integratie in de gastsamenleving. De handleiding heeft betrekking op elementen van de richtlijn opvangvoorzieningen: toegang tot taal, burgerschapsvorming en beroepsopleidingen, tot de arbeidsmarkt, alsook procedures voor de erkenning van kwalificaties. In maart 2026 heeft het EUAA de bijgewerkte "Operational Standards and Indicators on Reception including Vulnerability-related Aspects" vastgesteld[61]. Daarin wordt bijzondere aandacht besteed aan kinderen en aan kwetsbaarheid.

**Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen**

De lidstaten moeten lacunes die tot vertragingen in de procedures kunnen leiden, aanpakken, indien nodig nieuwe capaciteit creëren of passende opvangfaciliteiten waarborgen ten aanzien van specifieke behoeften en kwetsbaarheden, met name voor kinderen, waaronder niet-begeleide minderjarigen. Waar nodig moeten er tijdelijke maatregelen worden genomen om voldoende capaciteit te waarborgen. Inspanningen zijn met name nodig indien lidstaten geen duidelijke plannen hebben om te zorgen voor voldoende opvangcapaciteit of recentelijk een capaciteitsvermindering hebben doorgevoerd[62]. Met name in deze gevallen moeten de betrokken lidstaten ervoor zorgen dat dergelijke maatregelen aansluiten bij de algemene behoefte aan goed ingerichte asiel- en opvangstelsels.

Het EUAA organiseert outreach-activiteiten om instrumenten, richtsnoeren en opleidingen te bevorderen en zal thematische workshops en uitwisselingsprogramma's voor de lidstaten blijven organiseren. Op verzoek van de Commissie zal het EUAA richtsnoeren inzake opvangmodellen ontwikkelen.

De meeste lidstaten moeten de richtlijn opvangvoorzieningen nog omzetten en de desbetreffende teksten vóór 12 juni samen met een toelichtend document aan de Commissie

[59] Tsjechië.

[60] https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-management-reception-centre-arrival.

[61] In de richtsnoeren wordt het volgende bijgewerkt en geconsolideerd: Guidance on Reception Conditions: Operational standards and indicators (2016) (Richtsnoeren voor opvangvoorzieningen: operationele normen en indicatoren); Guidance on Reception Conditions for Unaccompanied Children: Operational standards and indicators (2018) (Richtsnoeren voor opvangvoorzieningen voor niet-begeleide minderjarigen: operationele normen en indicatoren); https://www.euaa.europa.eu/publications/guidance-reception-operational-standards-and-indicators; https://www.euaa.europa.eu/publications/guidance-vulnerability-operational-standards-and-indicators.

[62] Zorgen over de opvang, en met name die van niet-begeleide minderjarigen, blijven bestaan in België, Cyprus, Griekenland en Nederland. Spanje vermindert zijn capaciteit in het licht van een daling van het aantal personen dat aankomt. Frankrijk heeft zijn opvangstelsel in 2025 gereorganiseerd door de capaciteit in natura te verminderen en door verzoekers aan wie geen huisvesting in natura wordt toegekend, een geldelijke voorziening te geven (lidstaten kunnen fysieke opvangomstandigheden in natura of door middel van contant geld/vouchers aanbieden).

meedelen. De Commissie moedigt alle lidstaten aan om de verantwoordelijke autoriteiten in kaart te brengen en deze informatie zo spoedig mogelijk mee te delen om uitwisselingen over de uitvoering te vergemakkelijken.

Nauwkeurige en volledige opvanggegevens zijn essentieel om de opvangsituatie te kunnen beoordelen. De lidstaten moeten voor het volgend Europees jaarverslag over asiel- en migratie verslag uitbrengen over belangrijke opvangindicatoren. Met ingang van 2027 zullen de lidstaten dan gegevens voor een volledige reeks opvangindicatoren bij het EUAA indienen. De lidstaten moeten de verslaglegging en de gedetailleerdheid van gegevens verder verbeteren om te zorgen voor vergelijkbare en volledige statistieken.

### 3.4. BOUWSTEEN 4 — EERLIJKE, EFFICIËNTE EN GELIJKLOPENDE ASIELPROCEDURES

De recentelijk vastgestelde EU-lijst van veilige landen van herkomst biedt de lidstaten de mogelijkheid om sommige elementen van de verordening, met name de toepassing van het erkenningspercentage van 20 % (of minder) als grond voor een versnelde procedure, vervroegd in te voeren, alsook om veilige landen van herkomst en veilige derde landen aan te wijzen, waarbij uitzonderingen gemaakt kunnen worden voor specifieke delen van het grondgebied van de lidstaat of duidelijk aanwijsbare categorieën personen.

Diverse lidstaten nemen maatregelen om bestaande achterstanden weg te werken en hun dossierbeheer te verbeteren. Dat doen zij onder meer door speciale teams op te richten, extra personeel aan te trekken, processen door middel van digitalisering en systemen voor geïntegreerd dossierbeheer te hervormen en werkstromen en procedures bij verschillende belanghebbenden[63] te harmoniseren. Sommige lidstaten maken ook gebruik van EUAA-steun, bijvoorbeeld om gezamenlijk procedures te ontwikkelen, inzet of opleiding aan te vragen, of operationele ondersteuning te verkrijgen[64]. Veel lidstaten blijven met de rechterlijke macht samenwerken en nemen concrete maatregelen om nationale gerechtelijke procedures af te stemmen op de eisen van het pact, de doelmatigheid van het rechtswezen te versterken en de capaciteit om beroepen te behandelen te vergroten[65].

Het EUAA werkt aan verschillende producten die de lidstaten helpen bij het uitrollen van de nieuwe asielprocedures. De “Operational Standards and Indicators on the Asylum Procedure” van het EUAA is op 25 november 2025[66] gepubliceerd om de lidstaten te helpen bij het realiseren van eerlijke en doeltreffende asielprocedures en bij het op operationeel niveau versterken van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel. Het EUAA blijft op verschillende thema’s ook actief samenwerken met leden van rechterlijke instanties[67].

[63] Lidstaten die momenteel betrokken zijn bij deze verschillende hervormingen zijn onder meer België, Cyprus, Duitsland, Estland, Finland, Ierland, Italië, Kroatië, Luxemburg, Malta, Oostenrijk, Portugal en Spanje.
[64] Bv. België, Bulgarije, Cyprus, Duitsland, Griekenland, Ierland, Italië, Litouwen en Portugal.
[65] Oostenrijk, België, Kroatië, Cyprus, Tsjechië, Ierland, Italië, Litouwen, Luxemburg, Finland, Estland, Portugal, Slovenië, Letland en Spanje.
[66] https://www.euaa.europa.eu/publications/operational-standards-indicators-asylum-procedure.
[67] https://www.euaa.europa.eu/sites/default/files/2025-11/2026_Courts_Tribunals_Schedule_Activities_EN.pdf.

**Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen**

Concrete maatregelen moeten gehandhaafd en in sommige gevallen opgevoerd worden om **bestaande achterstanden weg te werken** en te voorkomen dat er nieuwe achterstanden ontstaan[68]. Maatregelen die de lidstaten moeten nemen, zijn onder meer het onverwijld starten van tijdelijke of permanente wervingsprocedures en het, mogelijk in samenwerking met het EUAA, leveren van de noodzakelijke opleidingen om ervoor te zorgen dat personeel het nieuwe kader goed kent[69]. Gelijktijdig met het terugdringen van achterstanden moeten de lidstaten ook hun justitiële capaciteit versterken. Gezien het risico van een overbelast rechtswezen en personeelstekorten die het gevolg kunnen zijn van kortere termijnen op grond van de nieuwe procedures, moeten de nationale overheden zorgen voor een doelmatige afstemming tussen de relevante diensten.

In het kader van de voorbereidende werkzaamheden moeten de lidstaten ook de noodzakelijke maatregelen nemen en, in voorkomend geval, wetswijzigingen doorvoeren om doeltreffende toegang tot asielprocedures te waarborgen, waarbij het beginsel van *non-refoulement* altijd wordt geëerbiedigd.

Op grond van de asielprocedureverordening moeten de lidstaten de Commissie vóór 12 juni 2026 in kennis stellen van de andere betrokken nationale autoriteiten die, afgezien van de beslissingsautoriteit, verantwoordelijk zijn voor het ontvangen van verzoeken, alsook van de voor de registratie van verzoeken aangewezen bevoegde autoriteit. Ze moeten ook een nationaal contactpunt aanwijzen voor de toepassing van zowel die verordening als de verordening asielnormen en hun contactgegevens aan de Commissie meedelen. De Commissie stelt de andere lidstaten vervolgens van deze gegevens in kennis.

### 3.5. BOUWSTEEN 5 — EFFICIËNTERE EN EERLIJKERE TERUGKEERPROCEDURES

Parallel aan de onderhandelingen over de voorgestelde terugkeerverordening treffen de Commissie en de lidstaten praktische en operationele maatregelen om terugkeer efficiënter te maken. Bijna alle lidstaten hebben hun regelgeving of werkwijzen aangepast om de afgifte van terugkeerbesluiten nauw af te stemmen op negatieve asielbeslissingen, in overeenstemming met de asielprocedureverordening. De lidstaten voeren in het kader van bredere gezamenlijke inspanningen verdere maatregelen in om administratieve processen te vereenvoudigen en stroomlijnen[70]. De lidstaten hebben stappen ondernomen om hun nationale terugkeerdossierbeheersystemen te vernieuwen: met steun van Frontex hebben tot op heden 22

[68] Lidstaten die te maken blijven hebben met uitdagingen, zijn onder meer België, Cyprus, Duitsland, Finland, Griekenland, Ierland, Italië, Kroatië, Luxemburg, Malta, Nederland, Portugal en Spanje.
[69] Het EUAA blijft zijn opleidingsmodules actualiseren en blijft nieuwe opleidingsmodules opstellen. Er zijn tot nu toe 26 opleidingsmodules geactualiseerd of nieuw opgesteld, waardoor het Europees asielcurriculum aansluit bij het pact.
[70] Dit omvat Oostenrijk, Italië, Roemenië, Slovenië, Cyprus (nieuw centrum voor begeleide terugkeer voor kwetsbare groepen), Bulgarije en Tsjechië (begeleide vrijwillige terugkeer), inzake terugkeerbureaus: Bulgarije en Zweden. Polen werkt aan een nieuwe terugkeerstrategie en gaat zich opnieuw inspannen om het aantal terugkeerzaken op te voeren.

lidstaten[71] IT-oplossingen opgezet voor het beheer van terugkeerdossiers, op basis van een analyse van de verschillen met een model-IT-systeem (het Recamas-model).

Met ondersteuning van de terugkeercoördinator zetten de lidstaten en Frontex hun inspanningen voort om via gerichte terugkeeracties en de coördinatie van operationele maatregelen het aantal terugkeerzaken naar gezamenlijk aangewezen prioritaire derde landen te vergroten. Wat de terugkeergrensprocedure betreft, sturen de lidstaten met het grootste aantal gevallen in de grensprocedure onderdanen van een derde land waarschijnlijk terug naar een groep derde landen die voor de betrokken lidstaat van bijzonder belang zijn. Gecoördineerde maatregelen zouden onder meer gericht moeten zijn op de inzet van verbindingsfunctionarissen in deze derde landen, het bevorderen van vrijwillige terugkeer, gezamenlijke terugkeeroperaties en identificatie-instrumenten.

Frontex heeft in samenwerking met lidstaten en andere belanghebbenden goede praktijken op het gebied van doeltreffende identificatie en documentatie van onderdanen van derde landen voor terugkeer verzameld. De goede praktijken, die expliciet rekening houden met de korte termijnen en operationele beperkingen die de terugkeergrensprocedure met zich meebrengt, zullen in het tweede kwartaal van 2026 ter beschikking worden gesteld aan de lidstaten.

De door Frontex ondersteunde terugkeer blijft toenemen en was goed voor bijna de helft van de totale terugkeer uit de Unie in 2025. De werkzaamheden van ingezette functionarissen van het permanente korps, zoals terugkeerspecialisten (RS), begeleidend en ondersteunend personeel (Frontex Return Escort and Support Officers, Freso) en toezichthouders voor de grondrechten, blijven de terugkeerprocedures van de lidstaten ondersteunen. Naast de standaard inzet is het agentschap van plan om in de lidstaten teams in te zetten die zowel uit Freso- als RS-leden bestaan. Dit zou een meer gecoördineerde aanpak mogelijk maken bij het ondersteunen van de terugkeergrensprocedure, waarbij flexibeler zou kunnen worden gehandeld.

In de eerste helft van 2025 blijven alle lidstaten actief gebruikmaken van het EU-herintegratieprogramma van Frontex, dat momenteel in ongeveer 40 landen van herkomst bijstand bij herintegratie biedt. In reactie op verzoeken van de lidstaten blijft Frontex gerichte ondersteuning bieden bij capaciteitsopbouw om de begeleiding bij terugkeer en herintegratie te harmoniseren door middel van regelmatige opleidingen en opleidingen voor opleiders.

Bij uitwisselingen met derde landen alsook bij gelegenheden als de vergaderingen van de regionale processen op het gebied van migratie heeft de Commissie partners in kennis gesteld van de gevolgen van de terugkeergrensprocedure en de noodzaak om de algemene samenwerking te verbeteren om de procedures efficiënter te maken en de termijnen te eerbiedigen. De belangrijkste elementen zijn ook gepresenteerd tijdens de EU-ambassadeursconferentie 2026.

[71] België, Bulgarije, Cyprus, Estland, Finland, Griekenland, Hongarije, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Tsjechië en Zwitserland.

**Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen**

Om procedures efficiënter en doeltreffender te maken, moeten het Europees Parlement en de Raad snel overeenstemming bereiken over de voorgestelde terugkeerverordening. Daarnaast zal de Commissie dit jaar een voorstel over de digitalisering van dossierbeheer op het gebied van terugkeer, overname en herintegratie indienen.

De lidstaten zouden meer gebruik moeten maken van de huidige mogelijkheden voor Frontex-steun bij terugkeer: op dit moment maken slechts drie lidstaten gebruik van meer dan 60 % van dit soort steun. De Commissie en Frontex werken met de lidstaten samen om operationele behoeften in kaart te brengen en praktische oplossingen voor de uitvoering van de terugkeergrensprocedure te vinden, onder meer tijdens speciale workshops. Frontex blijft de ondersteuning aan de lidstaten aanpassen op basis van de resultaten van de jaarlijkse enquête.

Terugkeer en overname blijven belangrijke aspecten in de alomvattende aanpak van migratiesamenwerking met derde landen. De ervaring leert dat een gestructureerde nakoming van de verplichting om eigen onderdanen over te nemen, met duidelijke en gezamenlijk overeengekomen regels, ten goede komt aan de regelmatige dialoog. De overnameovereenkomst tussen de EU en Nigeria, die recentelijk door de partijen is geparafeerd, is hierop gericht en biedt een gestructureerd kader voor samenwerking. Dit is van essentieel belang voor de aanpak van concrete kwesties en het in kaart brengen van oplossingen, uitgaande van de politieke wil om samen te werken. Een goed functionerende samenwerking met derde landen waarvan de onderdanen onderworpen zijn aan de terugkeergrensprocedure op het gebied van overname, is een belangrijke voorwaarde om ervoor te zorgen dat de nieuwe verplichte grensprocedures in de praktijk werken. In deze context is het ook van essentieel belang om te zorgen voor coördinatie tussen EU-delegaties en ambassades van de lidstaten, zodat deze voldoende informatie en capaciteit voor maatregelen in derde landen hebben en zodat terugkeer en overname worden geïntegreerd in de bredere EU-belangen ten aanzien van het betrokken derde land.

### 3.6. BOUWSTEEN 6 — WAARBORGEN DAT DE NIEUWE VERANTWOORDELIJKHEIDSREGELS WERKEN

De goede werking van de bestaande Dublinregels en van de nieuwe regels uit hoofde van de verordening betreffende asiel- en migratiebeheer is van fundamenteel belang voor het pact. De regels voor de uitvoering van het nieuwe verantwoordelijkheidssysteem zijn in oktober 2025 vastgesteld[72]. Meerdere lidstaten versterken de capaciteiten van hun Dublineenheden door nieuw personeel aan te werven of via interne overplaatsingen[73]. De lidstaten nemen ook andere maatregelen. Deze omvatten interne reorganisatie, verbetering van IT- en dossierbeheersystemen, nieuwe richtsnoeren en opleidingen, verfijning van de procedures voor

[72] Uitvoeringsverordening (EU) 2025/2055 van de Raad van 2 oktober 2025 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor Verordening (EU) 2024/1351 van het Europees Parlement en de Raad betreffende asiel- en migratiebeheer en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1560/2003 van de Commissie.
[73] België, Estland, Griekenland, Kroatië, Malta, Oostenrijk (interne overdrachten), Portugal en Slovenië.

kwetsbare groepen en gezinnen, het opzetten van nieuwe speciale faciliteiten voor over te dragen personen, en ondersteunende maatregelen, zoals adviesdiensten[74].

In de nieuwe, in maart 2026[75] vastgestelde en samen met de lidstaten ontwikkelde "Operational standards and indicators on the Asylum and Migration Management Regulation" van het EUAA worden de bestaande normen en indicatoren voor de Dublin III-verordening[76] volledig herzien en geactualiseerd. Ze bieden lidstaten ondersteuning en richtsnoeren bij de uitvoering van de verordening betreffende asiel- en migratiebeheer en zijn gericht op het mechanisme om te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming, eerlijke en doeltreffende procedures te realiseren en het gemeenschappelijk Europees asielstelsel te versterken. Ter aanvulling van deze richtsnoeren werkt het EUAA aan nieuwe aanbevelingen voor praktische oplossingen, onder meer op het gebied van de organisatie van overdrachten, de coördinatie tussen betrokken belanghebbenden, het voorkomen van onderduiking en eerbiediging van de grondrechten gedurende de gehele procedure.

**Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen**

Om te zorgen voor een duurzame overgang van het huidige Dublinsysteem naar nieuwe verantwoordelijkheidsregels, moet er bijzondere aandacht worden besteed aan de operationele samenwerking tussen lidstaten. De lidstaten moeten actief betrokken worden bij het vergemakkelijken van overdrachten en bij samenwerking op het gebied van praktische en logistieke zaken. De lidstaten moesten hun voor de overdracht van verantwoordelijkheid aangewezen locaties vóór 12 april 2026 meedelen[77]. Dit is van essentieel belang voor de overgang naar het nieuwe verantwoordelijkheidssysteem. Hoewel er hervormingen gaande zijn, zijn er in sommige lidstaten nog steeds personeelstekorten die moeten worden aangepakt[78].

De Commissie pleegt nauw overleg met de lidstaten om ervoor te zorgen dat de voorwaarden zodanig zijn dat er in overeenstemming met de nieuwe regels, zodra die van toepassing worden, overdrachten naar alle lidstaten kunnen plaatsvinden. De Commissie zal uiterlijk op 12 juli en vervolgens opnieuw op 15 oktober beoordelen of de huidige praktijken met betrekking tot de toepasselijke overdrachtsregels niet zijn verholpen en daardoor structurele tekortkomingen

[74] Bv. interne reorganisaties in Kroatië en Ierland; verbetering van IT- en dossierbeheersystemen in België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Finland, Frankrijk, Ierland, Italië en Tsjechië; nieuwe richtsnoeren, onder meer gericht op kwetsbare groepen en gezinnen in Frankrijk, Ierland, Oostenrijk en Tsjechië; aanvullende opleiding in Frankrijk, Ierland, Oostenrijk, Portugal, Tsjechië en Zweden; de inrichting van speciale opvangcentra voor mensen die in het kader van een verantwoordelijkheidsoverdracht worden overgeplaatst in België, Duitsland, Finland en Slovenië, maar ook verbeterde begeleiding om het risico op onderduiken tegen te gaan, zoals bv. in België.

[75] https://www.euaa.europa.eu/publications/operational-standards-indicators-asylum-migration-management-regulation.

[76] Verordening (EU) nr. 604/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van de criteria en instrumenten om te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming dat door een onderdaan van een derde land of een staatloze bij een van de lidstaten wordt ingediend (herschikking).

[77] Alle lidstaten behalve Hongarije hebben vooralsnog aangewezen locaties voor het EUAA meegedeeld.

[78] Griekenland, Italië, Kroatië, Portugal en Roemenië.

vormen die ernstige negatieve gevolgen kunnen hebben voor de werking van de verordening betreffende asiel- en migratiebeheer.

De Commissie zal de gedelegeerde handelingen die in het kader van de verordening betreffende asiel- en migratiebeheer gepland zijn, afronden om de toepassing van de regels op niet-begeleide minderjarigen en afhankelijke personen te vergemakkelijken, onder meer door vast te stellen wie op basis van deze criteria verantwoordelijk is. De upgrade van DubliNet wordt voortgezet op basis van de ontwerpnota die door eu-LISA en de Commissie is ontwikkeld en in juni 2024 door de lidstaten is overeengekomen. Eu-LISA werkt ook aan de technische en operationele details van de communicatie tussen de lidstaten via DubliNet.

### 3.7. BOUWSTEEN 7 — SAMEN SOLIDAIR

In november 2025 is de eerste jaarlijkse cyclus inzake migratiebeheer van start gegaan met de vaststelling van het Europees jaarverslag over asiel en migratie, waarin de migratiesituatie in de Unie en de lidstaten voor de periode juli 2024 tot en met juni 2025 is beoordeeld en waarin mogelijke trends en ontwikkelingen voor de komende jaren in kaart zijn gebracht[79]. Op basis van de bevindingen van het verslag heeft de Commissie een uitvoeringsbesluit genomen[80] waarin wordt vastgesteld welke lidstaten migratiedruk ondervinden (Cyprus, Griekenland, Italië en Spanje), welke lidstaten het risico lopen om migratiedruk te gaan ondervinden (België, Bulgarije, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Ierland, Kroatië, Letland, Litouwen, Nederland en Polen) en welke lidstaten met een significante migratiesituatie worden geconfronteerd (Bulgarije, Estland, Kroatië, Oostenrijk, Polen en Tsjechië). Naar aanleiding van het voorstel van de Commissie voor een uitvoeringshandeling van de Raad tot oprichting van de solidariteitspool heeft de Raad het EU-solidariteitsforum op hoog niveau bijeengeroepen, waar de lidstaten hun solidariteitsbijdragen hebben toegezegd[81]. De Raad heeft op 19 december 2025 zijn uitvoeringsbesluit inzake de oprichting van de solidariteitspool voor 2026 vastgesteld, met een referentieaantal van 21 000 herplaatsingen of andere vormen van solidariteitssteun of 420 miljoen EUR aan financiële bijdragen[82]. De EU-solidariteitscoördinator bereidt momenteel de operationalisering van de pool in het kader van het solidariteitsplatform voor[83].

De in maart 2026 vastgestelde nieuwe Practical Guide on the Solidarity Mechanism van het EUAA[84] biedt richtsnoeren inzake de praktische uitvoering van het solidariteitsmechanisme door nationale autoriteiten, met name op het gebied van herplaatsingen. Een tweede deel zal gericht zijn op verantwoordelijkheidscompensaties.

[79] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex%3A52025DC0795.
[80] Uitvoeringsbesluit (EU) 2025/2323 van de Commissie van 11 november 2025 overeenkomstig artikel 11 van Verordening (EU) nr. 2024/1351 van het Europees Parlement en de Raad.
[81] Alle lidstaten behalve Hongarije en Slowakije hebben toegezegd.
[82] Uitvoeringsbesluit (EU) 2025/2642 van de Raad van 19 december 2025 tot vaststelling van de jaarlijkse solidariteitspool voor 2026.
[83] Op 23 maart 2026 vond er een vergadering van het solidariteitsplatform plaats ter voorbereiding van de operationalisering van de solidariteitspool voor 2026 zodra het pact in werking treedt.
[84] https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-solidarity-mechanism-part-i.

**Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen**

Het werk op het gebied van de uitvoering van de eerste solidariteitspool, waarbij er uitwisselingen tussen de Commissie en alle lidstaten plaatsvinden, vordert gestaag. Het EU-solidariteitsforum op technisch niveau zal bijeenkomen nadat het pact in juni volledig van kracht wordt, om de operationalisering van het solidariteitsmechanisme voort te zetten op basis van het voorstel van de solidariteitscoördinator voor een evenwichtige en eerlijke verdeling van de pool onder de begunstigde lidstaten. Ter voorbereiding hiervan vinden er momenteel diepgaande uitwisselingen plaats met alle lidstaten in het solidariteitsplatform en bilateraal met zowel begunstigde als bijdragende lidstaten. Daarnaast blijft de Commissie zich inspannen om ervoor te zorgen dat alle lidstaten bijdragen aan de solidariteitspool. Voor de uitvoering van de solidariteitspool blijft het van essentieel belang dat er in de begunstigde lidstaten geen structurele tekortkomingen bestaan ten aanzien van de verantwoordelijkheidsregels van de verordening betreffende asiel- en migratiebeheer die kunnen leiden tot ernstige nadelige gevolgen voor de werking van het stelsel. Indien dergelijke tekortkomingen worden vastgesteld, zijn de lidstaten niet verplicht om uitvoering te geven aan hun toezeggingen.

Na de start van de eerste jaarlijkse cyclus inzake migratiebeheer zijn de gegevenskwaliteit en de volledigheid verbeterd. Voor de volgende cyclus zijn echter verdere inspanningen vereist[85]. De lidstaten moeten ervoor zorgen dat kwantitatieve en kwalitatieve gegevens en informatie tijdig aan de betrokken EU-organen, met name aan het EUAA, Frontex en Eurostat, worden meegedeeld, zoals bedoeld in de verordening betreffende asiel- en migratiebeheer. Lopende werkzaamheden om een nieuw gegevensstroommodel op te zetten, moeten ervoor zorgen dat er één reeks officiële Europese statistieken inzake internationale bescherming komt[86]. Dit zou de Commissie in staat stellen om de kwaliteit en alomvattendheid van haar beoordeling bij het bepalen van de migratiesituatie in de lidstaten verder te verbeteren.

### 3.8. BOUWSTEEN 8 — PARAATHEID EN NOODPLANNING

Recente geopolitieke ontwikkelingen, zoals die met betrekking tot het Midden-Oosten, benadrukken nog eens het belang van paraatheid en een noodplanning. Zoals in de conclusies van de Europese Raad van maart 2026 door leiders is aangegeven[87], is de EU bereid om haar diplomatieke, juridische, operationele en financiële instrumenten ten volle aan te wenden om ongecontroleerde migratiebewegingen naar de EU te voorkomen en de veiligheid in Europa te behouden. De Commissie en relevante EU-agentschappen houden nauwlettend toezicht op de ontwikkelingen en de mogelijke gevolgen daarvan voor migratiestromen, onder meer door middel van vroegtijdige waarschuwingen, prognoses en scenariomodellering, om indien nodig te zorgen voor tijdige situatiekennis en ondersteuning en een gecoördineerde respons. De

[85] Op basis van het eerste jaarlijkse verslag bleven er in meerdere lidstaten significante gegevenslacunes bestaan, met name op het gebied van terugkeer, asielbesluiten in hoger beroep, opvangstelsels, niet-begeleide minderjarigen en illegaal verblijf. Voor een of meer indicatoren zijn door Bulgarije, Cyprus, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Hongarije, Ierland, Italië, Kroatië, Letland, Luxemburg, Portugal, Roemenië, Spanje en Tsjechië onvolledige of ontbrekende gegevens gemeld.

[86] Het EUAA en Eurostat zijn van start gegaan met een gezamenlijk project om statistieken over internationale bescherming te stroomlijnen. Vóór medio 2026 moet er een werkafspraak tussen de twee entiteiten worden ondertekend, en de nieuwe gegevensstroom zal vanaf de referentiemaand juli 2025 van toepassing zijn.

[87] https://www.consilium.europa.eu/media/lwhk3itd/en-20260319-european-council-conclusions.pdf.

Commissie, het EUAA en Frontex werken met de lidstaten samen in speciale uitwisselingsprogramma's om mogelijke scenario's en noodplanning aan de buitengrenzen[88] en op het gebied van asiel en opvang te bespreken in het geval van toenemende migratiestromen en om in kaart te brengen op welke gebieden aanvullende maatregelen nodig kunnen zijn om de paraatheid te vergroten.

Tot dusver hebben op één na alle lidstaten[89] hebben hun nationale noodplannen bij het EUAA ingediend. De meeste van deze plannen weerspiegelen de kernelementen van het door het EUAA ontwikkelde modelformulier; de plannen verschillen echter in de mate van volledigheid over asiel, opvang en niet-begeleide minderjarigen[90]. In reactie op de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het pact zijn sommige lidstaten al bezig met het herzien of aanvullen van hun noodplannen[91]. Enkele lidstaten[92] hebben ook recente of geplande test- en simulatieoefeningen van hun verschillende noodplannen gemeld.

**Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen**

Over het geheel bezien heeft de paraatheid in de Unie en de lidstaten baat bij de uitvoering van de nieuwe bepalingen van het pact. De Commissie en het EUAA blijven met de lidstaten samenwerken om goede praktijken en verbeterpunten in de plannen in kaart te brengen, onder meer in het EU-mechanisme voor paraatheid en crisisbeheer. Met name gebieden als asielprocedures en de benoeming en werkbelasting van vertegenwoordigers voor niet-begeleide minderjarigen zouden baat hebben bij verbetering en meer duidelijkheid. Daarnaast is het in sommige gevallen onduidelijk of paraatheidsmaatregelen (bv. logistiek en de voorbereiding van aanbestedingsprocedures, voorraadvorming, opleiding of buffercapaciteit in de opvang) al zijn ingevoerd of gepland. Het in kaart brengen van meetbare drempels en indicatoren voor verschillende scenario's en responsmaatregelen zou de noodplannen doeltreffender maken. Welomschreven activatie- en herzieningsprocedures zouden ook bijdragen aan hun robuustheid.

De Commissie verzoekt de lidstaten om ervoor te zorgen dat hun plannen, indien nodig, voltooid, verfijnd of geactualiseerd en vastgesteld worden en bij het EUAA ingediend worden zodra ze herzien zijn. Daarnaast worden de lidstaten aangemoedigd om te zorgen voor passende maatregelen voor capaciteitsopbouw en om activiteiten te plannen om de noodplannen te testen (bv. simulaties, theoretische simulatieoefeningen of andere stresstestmechanismen). De lidstaten moeten de Commissie en het EUAA ook informeren of het noodplan met ingang van

[88] Frontex heeft het handboek voor het maken van een noodplanning voor grensbeheer en terugkeer geactualiseerd. Dit praktische naslagwerk is bedoeld om nationale noodplannen voor grote migratiestromen en andere crises aan de buitengrenzen van de EU te activeren, te testen en te verfijnen.
[89] Hongarije.
[90] Bv. Estland, Frankrijk, Letland, Nederland, Oostenrijk en Spanje. In het kader van de dialogen van de Commissie met de lidstaten, hebben sommige van deze lidstaten, alsook Polen, aangegeven dat ze bezig zijn met of van plan zijn om hun noodplannen te herzien en aan te vullen. Andere lidstaten hebben aangegeven dat er, vanwege lopende wetgevende en administratieve voorbereidingen op de datum van toepassing van het pact, nog geen herzieningen van de noodplannen gepland zijn, of pas in een later stadium voorzien worden, maar dat er indien nodig niettemin maatregelen genomen konden worden.
[91] Bv. Nederland en Estland.
[92] Bv. Frankrijk, Italië, Malta, Portugal, Spanje hebben recente of geplande oefenactiviteiten gemeld met betrekking tot hun respectieve noodplannen.

12 juni 2026 in werking treedt, dan wel eerder als de lidstaat de richtlijn opvangvoorzieningen vóór die datum heeft omgezet en met de toepassing ervan is begonnen[93].

Het EUAA biedt lidstaten op verzoek technische ondersteuning door middel van gestructureerde feedback en gerichte activiteiten. Tot nu toe is aan negen lidstaten feedback gegeven over nationale noodplannen[94]. Het EUAA is met de steun en bijdrage van de Commissie en Frontex begonnen met de ontwikkeling van een Practical Guide on Consistency methodology (Praktische handleiding voor de methodologie van noodplanning), die naar verwachting in 2027 zal worden afgerond. De praktische handleiding is bedoeld om lidstaten gestructureerde, praktische en operationele richtsnoeren te bieden ter ondersteuning van de herziening van hun nationale noodplannen. De noodplanning ten aanzien van opvang en asiel wordt beoordeeld in het kader van het reguliere meerjarig monitoringprogramma van het EUAA. Met de volledige monitoring zal vanaf juni 2026 van start worden gegaan, na de vaststelling van de herziene monitoringmethode, waarbij drie lidstaten, Slowakije, Malta en Bulgarije, in het eerste jaar worden gemonitord en gemiddeld vijf lidstaten in de daaropvolgende jaren.

### 3.9. BOUWSTEEN 9 — NIEUWE WAARBORGEN VOOR VERZOEKERS OM INTERNATIONALE BESCHERMING EN KWETSBARE PERSONEN, EN MEER TOEZICHT OP DE GRONDRECHTEN

Er is voortgang geboekt met de werkzaamheden voor de regelingen voor juridisch advies en het toezicht op de grondrechten. Bijna alle lidstaten staan op het punt om regelingen te treffen om ervoor te zorgen dat er tijdens de administratieve fase van de procedure kosteloos juridisch advies wordt aangeboden, hoewel een derde van de lidstaten de noodzakelijk wetgevende veranderingen nog moet afronden[95]. Operationeel gezien heeft een meerderheid van de lidstaten ervoor gekozen om samen te werken met verschillende externe partners, zelfstandige agentschappen en/of advocaten/verenigingen voor rechtsbijstand of ngo's[96], door bestaande regelingen voort te zetten of nieuwe in te voeren. Alle lidstaten op twee na treffen ook regelingen met betrekking tot het mechanisme voor het toezicht op de grondrechten in de grensprocedures, vaak met de nationale ombudspersonen[97].

---

[93] Op 30 juli 2025 zijn aan de lidstaten gezamenlijke richtsnoeren toegezonden over de wijze waarop de Commissie en het EUAA in kennis moeten worden gesteld van de inwerkingtreding en beëindiging van het plan in de gevallen waarin de richtlijn opvangvoorzieningen voorziet.

[94] Sinds 27 maart is er feedback gegeven aan Cyprus, Estland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen en Zweden.

[95] Dit omvat Bulgarije, Cyprus, Griekenland, Italië, Letland, Malta, Nederland, Oostenrijk, Slovenië, Spanje en Zweden.

[96] België (ngo's en de Dienst Vreemdelingenzaken), Bulgarije (nationaal bureau voor rechtshulp), Kroatië (ngo's), Tsjechië (advocatenkantoor), Frankrijk (ngo's), Ierland (raad voor rechtsbijstand), Italië (UNHCR), Litouwen (met overheidsgarantie), Luxemburg, Polen (ngo's), Portugal (vereniging van advocaten), Roemenië (ngo's), Slowakije (ngo's), Oostenrijk, (BBU – overheidsinstantie onafhankelijk van het asielagentschap), Slovenië (openbare aanbesteding in voorbereiding om ervoor te zorgen dat extern personeel rechtsbijstand kan verlenen), Zweden (ngo's), Estland (aanbesteding lopend) en Letland. Duitsland, Finland, Malta en Nederland maken gebruik van interne regelingen binnen de overheidsinstanties die ook verantwoordelijk zijn voor de procedures.

[97] Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Estland, Finland, Frankrijk (samen met de *Contrôleur général des lieux de privation de liberté*), Letland, Litouwen, Luxemburg, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje en Tsjechië. Andere lidstaten hebben andere regelingen

In navolging van zijn eerdere richtsnoeren[98] heeft het FRA een praktisch monitoringinstrument ontwikkeld tot vaststelling van een gemeenschappelijke methode voor de monitoringsmechanismes. In april 2026 heeft het FRA ook bewustmakingsworkshops gegeven aan toezichthoudend personeel in een aantal lidstaten[99] en heeft het een verslag[100] gepubliceerd met lessen die zijn geleerd uit de operationele werkzaamheden van het FRA in Griekenland en Italië om de uitvoering van het pact in overeenstemming met het Handvest van de grondrechten van de EU te onderbouwen. Het EUAA heeft een praktische handleiding over kosteloos juridisch advies tijdens de administratieve fase van de asielprocedure uitgegeven[101].

Met betrekking tot kinderen richten de lidstaten zich op het waarborgen van passende opvangvoorwaarden en herziening van leeftijdsbeoordelingsprocedures om zich aan te passen aan de nieuwe bij de asielprocedureverordening ingevoerde regels, met name de verplichting om een multidisciplinaire aanpak te gebruiken waarbij panels van gekwalificeerde beroepsbeoefenaars betrokken zijn[102]. De specifieke bepalingen en concrete waarborgen met betrekking tot kinderen, waaronder niet-begeleide minderjarigen, zijn in november 2025 tijdens de jaarlijkse vergadering van de speciale deskundigengroep en in maart 2026 binnen de Groep asiel voor het laatst besproken. De opleidingsmodule van het EUAA over kinderen in het asielproces is in oktober 2025 herzien. De praktische handleiding voor leeftijdsbeoordeling[103] biedt uitgebreide richtsnoeren om autoriteiten en beroepsbeoefenaars die betrokken zijn bij leeftijdsbeoordeling te ondersteunen als er onzekerheid bestaat over de beweerde leeftijd. Het EUAA heeft in maart 2026 ook een verslag inzake leeftijdsbeoordelingspraktijken gepubliceerd[104]. In het verslag worden praktijken, methoden, waarborgen en rollen op het gebied van leeftijdsbeoordeling in de EU+ in 2025 in kaart gebracht, waarin ook geplande of lopende aanpassingen met het oog op de uitvoering van het pact aan de orde komen en waarin trends en veelbelovende praktijken in kaart worden gebracht. De praktische handleiding over het belang van het kind is in maart door de raad van bestuur van het EUAA vastgesteld[105]. Het FRA is bezig met de actualisering van het handboek over kinderen die van ouderlijke zorg verstoken zijn van 2014[106].

Om kwetsbaarheden in kaart te brengen, heeft het EUAA de opleidingsmodules over slachtoffers van gendergerelateerd geweld in november 2025 herzien en heeft het die over

gekozen: Ierland (hoofdinspecteur voor asiel- en grensprocedures), Duitsland (*Nationale Stelle zur Verhütung von Folter* & *Deutsches Institut für Menschenrechte*), Nederland (College voor de Rechten van de Mens en de rijksinspectie) en Kroatië (regeringsbureau voor mensenrechten). België, Griekenland, Hongarije, Italië, Malta en Zweden hebben nog geen regelingen getroffen.

[98] https://fra.europa.eu/en/publication/2024/border-rights-monitoring.

[99] Estland, Finland, Letland, Litouwen, Polen en Roemenië. In Roemenië is het praktische monitoringinstrument getest tijdens een screeningsimulatieoefening.

[100] https://fra.europa.eu/en/publication/2026/operationalising-pact-migration-and-asylum-hotspot.

[101] https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-free-legal-counselling.

[102] Weinig lidstaten beschikken over een multidisciplinaire aanpak: Frankrijk, Duitsland, Italië, Kroatië, Litouwen, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal en Zweden.

[103] https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-age-assessment-0.

[104] EUAA: Leeftijdsbeoordelingspraktijken in EU+-landen, https://www.euaa.europa.eu/publications/age-assessment-practices-eu-countries-0.

[105] https://www.euaa.europa.eu/publications/practical-guide-best-interests-child, EUAA: Praktische handleiding over de belangen van het kind in het kader van internationale bescherming.

[106] Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten: Voogdij over kinderen die van ouderlijke zorg verstoken zijn. https://fra.europa.eu/en/publication/2014/guardianship-children-deprived-parental-care

verzoekers met bepaalde seksuele gerichtheden, genderidentiteiten en -expressies, en bepaalde geslachtskenmerken in februari 2026 herzien. De nieuwe screeningtoolbox bevat ook een bijlage over het uitvoeren van voorlopige kwetsbaarheidscontroles, waarvoor inmiddels een opleiding op maat beschikbaar is[107]. Met betrekking tot terugkeer is Frontex in samenwerking met andere belanghebbenden bezig met de ontwikkeling van een mobiele applicatie over werken met kwetsbare groepen, met onder meer een kwetsbaarheidscontrole.

**Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen**

Lidstaten die nog geen regelingen hebben vastgesteld voor het aanbieden van kosteloos juridisch advies tijdens de administratieve fase[108] of het mechanisme voor het houden van toezicht op naleving van de grondrechten in de grensprocedure[109], moeten dit zo spoedig mogelijk doen. Alle lidstaten moeten openstaande kwesties met betrekking tot het waarborgen van voldoende financiering, personeel en opleiding aanpakken en moeten zorgen voor een duidelijke afbakening van verantwoordelijkheid en verantwoordingsplicht (indien deze rol over meerdere actoren verdeeld wordt, moet een duidelijke hoofdactor worden aangewezen). Naar aanleiding van zijn richtsnoeren over de vaststelling van het mechanisme van december 2024 is het FRA momenteel bezig met het opstellen van methodologische richtsnoeren ter ondersteuning van het werk van toekomstige toezichthouders.

De lidstaten moeten meer doen om het voogdijstelsel te versterken om te zorgen voor de tijdige benoeming van voldoende vertegenwoordigers die beschikbaar zijn om aan niet-begeleide minderjarigen te worden toegewezen, de eerbiediging van de rechten van kinderen, waaronder toegang tot het onderwijs en de zorg, en waarborgen voor kinderen met betrekking tot de opvang, de grensprocedures en bewaring. Voor de stelsels van veel lidstaten vereist dit dat er contact moet worden gezocht met verschillende actoren en autoriteiten, zoals de jeugdzorg. Evenzo moeten de lidstaten de voorbereidingen intensiveren om ervoor te zorgen dat ze een multidisciplinaire benadering op leeftijdsbeoordeling kunnen toepassen, onder meer aan de grenzen.

### 3.10. BOUWSTEEN 10 — HERVESTIGING, INCLUSIE EN INTEGRATIE

In het tweejaarlijks Unieplan voor hervestiging en toelating op humanitaire gronden voor 2026-2027, dat op 18 december 2025[110] door de Raad is vastgesteld, wordt de eerste tweejaarlijkse cyclus van gecoördineerde hervestiging en toelating op humanitaire gronden van de Unie uiteengezet. Op basis van vrijwillige toezeggingen van negen lidstaten voorziet het plan in 10 430 veilige en legale migratiemogelijkheden voor personen die gedurende de periode van twee jaar internationale bescherming nodig hebben, en wordt de samenwerking met belangrijke derde landen die ontheemden opvangen, vergroot. Het plan, dat in overleg met het Comité op hoog niveau voor de hervestiging en toelating op humanitaire gronden is opgesteld, rekening houdend met de bijdragen van de lidstaten en de beoordeling door de UNHCR van behoeften

[107] EUAA-opleiding: Vulnerability in the Pact on Migration and Asylum. https://www.euaa.europa.eu/training-catalogue/vulnerability-pact-migration-and-asylum.
[108] Cyprus, Estland, Griekenland, Hongarije, Letland en Italië.
[109] België, Hongarije, Italië en Malta.
[110] Uitvoeringsbesluit (EU) 2025/2628 van de Raad van 18 december 2025 over het Unieplan voor hervestiging en toelating op humanitaire gronden (2026-2027).

wereldwijd, is op 11 januari 2026 in werking getreden. Ter ondersteuning van de uitvoering van het plan heeft het EUAA de actualisering van zijn opleidingsmodules over aanvullende migratiemogelijkheden en over de selectiefase in het kader van de hervestiging en toelating op humanitaire gronden afgerond.

Legale migratiemogelijkheden met derde landen dragen ook bij aan een doeltreffend migratiebeheer en de integratie van migranten. In de visumstrategie[111] en de aanbeveling betreffende het aantrekken van talent voor innovatie[112] van januari 2026 werd een nieuwe kader voor visumbeleid beschreven en aanbevelingen gedaan om de Unie aantrekkelijker te maken voor hooggekwalificeerde beroepsbeoefenaren, studenten, onderzoekers en innovatieve ondernemers ter ondersteuning van het concurrentievermogen van de Unie in een wereldwijde context. De Commissie heeft ook een platform voor het aantrekken van talent voor innovatie opgericht, waarbij in maart 2026 een eerste vergadering was georganiseerd en een tweede beoogd is voor juni 2026.

Meerdere lidstaten hebben in hun nationale uitvoeringsplannen gewezen op de noodzaak om meer te investeren in of ondersteuning te bieden aan integratiemaatregelen, waaronder taal- en maatschappelijke integratie, de arbeidsmarktintegratie te ondersteunen door middel van het vergemakkelijken van de erkenning van kwalificaties en de validering van vaardigheden. Deze werkzaamheden zijn nog gaande, waarbij diverse lidstaten de verdere behoeften in kaart brengen en beoordelen, alsook hervormingen uitrollen[113]. Sinds november 2025 hebben een of meer lidstaten een bredere integratiestrategie vastgesteld[114]. Sommige lidstaten concentreren hun inspanningen op specifieke aspecten van integratie, zoals taalcursussen of burgerschapsvorming of ontwikkelen specifiek voor integratie bedoelde IT-instrumenten[115]. De vergadering van het Europees integratienetwerk in december 2025 was gericht op uitdagingen en goede praktijken om ervoor te zorgen dat migranten die geconfronteerd worden met meerdere belemmeringen voor arbeidsmarktintegratie (bv. verzoekers en begunstigden van internationale bescherming, migrantenvrouwen met kwetsbaarheden) snel en duurzaam toegang hebben tot werkgelegenheid en opleidingen gericht op werk.

**Belangrijkste uitdagingen en volgende stappen**

De nadruk ligt nu op de uitvoering van het Unieplan voor hervestiging en toelating op humanitaire gronden voor 2026-2027. De Commissie staat klaar om de lidstaten bij hun inspanningen te ondersteunen. Het Comité op hoog niveau voor de hervestiging en toelating op humanitaire gronden zal na de zomer van 2026 worden bijeengeroepen om met de lidstaten en betrokken belanghebbenden van gedachten te wisselen over de uitvoering van het EU-plan.

[111] Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de EU-visumbeleidsstrategie, COM(2026) 43 final.
[112] Aanbeveling (EU) 2026/311 van de Commissie van 29 januari 2026 betreffende het aantrekken van talent voor innovatie.
[113] België, Estland, Oostenrijk, Letland en Tsjechië werken aan de afstemming van bestaande systemen en de toevoeging van nieuwe componenten. Portugal voert een systeemhervorming door.
[114] Cyprus. Met ingang van maart 2026 hebben alle lidstaten behalve Hongarije en Roemenië strategieën vastgesteld voor de integratie van migranten op nationaal en regionaal niveau. Italië is momenteel bezig met de actualisering van zijn nationale integratieplan.
[115] Bv. Estland en Tsjechië.

Maatregelen ter ondersteuning van de integratie verschillen nog steeds sterk van lidstaat tot lidstaat wat betreft alomvattendheid en kwaliteit. Verschillende lidstaten moeten hun inspanningen om lacunes in de toegang tot maatregelen voor een vrije integratie[116] te dichten opvoeren, onder meer taal- en inburgeringscursussen, die nog niet in alle lidstaten beschikbaar zijn, ondersteuning bij arbeidsmarktintegratie, waaronder op werk gerichte opleidingen en diensten die worden aangeboden door arbeidsbureaus, en toegang tot procedures voor de erkenning van kwalificaties en validering van vaardigheden. Het is belangrijk om van sporadische, op projecten gebaseerde maatregelen over te stappen naar structurele integratieondersteuning[117] en follow-up van toezeggingen met duidelijke actie[118]. Om hun ondersteuning doeltreffender te maken, moeten de lidstaten een soepele overgang tussen maatregelen voor vroege integratie voor verzoekers om internationale bescherming en maatregelen voor begunstigden bevorderen. Ze moeten ook maatregelen nemen die afgestemd zijn op specifieke behoeften en belemmeringen voor vrouwen en kinderen of specifieke groepen, zoals personen met behoeften op het gebied van geestelijke gezondheid, wegnemen[119]. De Commissie staat klaar om de lidstaten verder te helpen om optimaal gebruik te maken van integratiefondsen van de EU, zoals het AMIF, het Europees Sociaal Fonds+ (ESF+) en het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, onder meer door de uitwisseling van goede praktijken[120].

## 4. CONCLUSIE

De lidstaten, EU-instellingen en -agentschappen en andere belanghebbenden hebben tijdens de overgangsperiode tot de volledige toepassing van het pact in juni al aanzienlijke voortgang geboekt. Toch is het voor een taak van deze omvang en complexiteit, waarbij zowel intern als extern veel actoren betrokken zijn, onvermijdelijk dat er uitdagingen blijven bestaan. We bevinden ons nu in een fase waarin de lidstaten voortgang moeten boeken op het gebied van nationale hervormingen en prioriteit moeten geven aan het opzetten van nieuwe procedures en infrastructuur die nodig is voor de werking van het pact. Met name de nieuwe Eurodac, screening en de verplichte grensprocedures, maatregelen om de nieuwe verantwoordelijkheidsregels toe te passen en de noodzakelijk aanpassingen van de nationale wetgeving moeten in juni gerealiseerd zijn. Nu is het moment om de resterende lacunes aan te pakken. De Commissie en de EU-agentschappen blijven zich inzetten om de lidstaten te helpen bij een succesvolle en tijdige uitvoering van het nieuwe kader.

Om te zorgen voor het in het pact beschreven evenwicht tussen solidariteit en een eerlijke verdeling van verantwoordelijkheid, werkt de Commissie ook aan een evenwichtige verdeling van de solidariteitspool en de operationalisering ervan, zo spoedig mogelijk nadat het pact volledig van kracht wordt. Een goed functionerend solidariteitsmechanisme is onontbeerlijk voor de werking van het pact. Alle lidstaten moeten in overeenstemming met de in de

[116] Bv. Bulgarije, Kroatië, Roemenië, Slowakije en Polen.
[117] Bv. Kroatië, Griekenland, Hongarije, Slowakije en Roemenië.
[118] Bv. Bulgarije.
[119] Zie https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025SC0162.
[120] Dit kan worden gedaan via de ESF+-praktijkgemeenschap inzake sociale inclusie. https://socialinnovationplus.eu/cop/migrant-integration/.

verordening betreffende asiel- en migratiebeheer beschreven verplichtingen bijdragen aan het solidariteitsmechanisme, en de Commissie zal de noodzakelijke maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat deze verplichtingen door alle lidstaten worden nageleefd. Bovendien zal de Commissie in juli en opnieuw in oktober beoordelen of de huidige praktijken met betrekking tot de toepasselijke overdrachtsregels blijven bestaan en daarmee structurele tekortkomingen vormen die ernstige negatieve gevolgen kunnen hebben voor de werking van de verordening betreffende asiel- en migratiebeheer.

Ook na juni zullen de lidstaten, de Commissie en de EU-agentschappen er gezamenlijk voor blijven zorgen dat alle onderdelen van het nieuwe Europese migratiesysteem operationeel en doeltreffend zijn. De Commissie zal in oktober 2026 haar tweede jaarlijkse migratiecyclus lanceren, met inbegrip van het jaarlijkse verslag over asiel en migratie, dat een uitgebreid overzicht zal geven van de asiel- en migratiesituatie in de EU en een beoordeling zal geven van de migratiesituatie waarmee de lidstaten worden geconfronteerd.